

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exemplorum Libri Tres

Liber Secundus, Siue Exempla, In Septem Capitalium Vitiarum
Detestationem, Per Quadragesimam, Anno M. DC. XLVI. narrata

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1650

§. 9. Usurariorum malus exitus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48186](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48186)

In vita S. Lu-
douici.

Sales intro-
duct. ad vitā
piam 1. p. 64.

IX.

VSURARIO-
RVM MALVS
EXITVS.

Luc. 12. 20.

Baruch. 3. 17.

Thom. Can-
tiprat. lib. 2.
Apum. c. 3.

fartor; si diuertere de via statuitis, in optimum hospitem inquiritis; si venam vobis vultis aperiri, chirurgum optimum indagatis: animā medicum videtis vobis esse necessarium, & si quem accuratum experimini, declinatis, atque ad omnium luridissimum acceditis, nonne hoc est, perire velle? Sanctum consilium Gallia Sanctus rex, è vita migraturus filio suo dedit istud: *Fac idoneus tibi sit conscientia arbiter, cuius prudentia doctrinaq; in omnibus semper tutus sis.* Quā in rem Auila: *Confessarium elige unum ex millibus.* Immo inter decem millia, ait Sales Episcopus, *dici enim non potest, quanta sit ad excipiendas confessiones idoneorum inopia: si ex his tribus, charitate scilicet, doctrina, & prudentia, vel unicum in aliquo desideretur, est periculosa res plena alee.* Conscientiæ morbus nec simulando sanatur, nec dissimulando. Qui sapit ergo, exemplo se sinat doceri. Optimum est, aliena insania frui.

Sed ad radicem huius mali veniamus: auaritia radix omnium malorum, etiam hīc causā est, vt re aliena inquinati, & reddere nolentes, quod iniquis modis acquisuerunt, vel non sincerē confiteantur, vel Confessario prudenti non obsecundent. Hinc, vt peccatum peccato addant, etiam Sacramento Confessionis abutuntur, & malunt gratia Dei, quā pecunia carere. Hinc ipsa illis Sacramenta sunt in damnationem. Abusu enim eorum merentur, vsu priuari; ac sine fructu illorum ex hac vita exturbari. Et sæpe quidem repente, ac violentē, iuxta illud: *Stulte, hac nocte, animam tuam repetunt à te, qua autem parasti, cuius erunt?* Quod ferè contingit, quoties homines in hac rerum cumulandarum auaritate senes moriuntur. Cū enim cetera vitia, senescente homine, senescant, sola auaritia iuuenescit, & quò annosior, eò est pertinacior; vt vita citius quā illa deseratur. Non immeritò querit Baruch; *Ubi sunt, qui argentum thesaurizant, & aurum, in quo confidunt homines? Exterminati sunt, & ad inferos descenderunt.* Quemadmodum Nobilis supra dictus. Qui nec primus, nec vltimus fuit, cui istud euēnit. *Vidi & ego ipse, in Brabantia finibus, ait Thomas Brabantinus, usurarium nequam valde, qui multos nobiles & potentes exheredauerat, & pauperes spoliauerat supra modum. Hic frequenter occurrens Religiosis, rogabat quasi cum lachrymis, pro se orari; sed in nullo penitus se correxit. Cumq; super hoc eum frequentius arguissem, nec tamen in aliquo profecissem, accidit,*

cidit, ut repentina infirmitate correptus, ad exitum propinquaret: & ecce, subito duo ingentes tenebrarum canes lectum incertis circuitibus ambiebant. Ipse vero protracta lingua, ad longitudinem prope pedis delibescens horribiliter expiravit. Quod si non fatis est, addit S. Bernardinus Senensis alterum: Legitur, inquit, de Usurario quodam, quod post splendidam cœnam, cùm dormiret in lecto cum uxore sua, subito expergestus exilierit de lecto. Cùm autem ab uxore sua, quid haberet, interrogaretur, ait: Modo raptus fui ante iudicium Dei, ubi tot, & tam terribilia sunt opposita contra me, quòd nec scivi, nec potui respondere: cumq; fuerim diu ad pœnitentiam expectatus, nec huc usque volui divinis præceptis & bonis inspirationibus obedire. Audivi nunc iudicem, contra me sententiam protulisse, meq; datum audiui potestari demonum, qui me hodie ad aterna supplicia asportare debeant. Quo dicto, de pertica vili veste assumpta, domo, rabido cursu egressus est: quem sui hinc inde quærentes, in quodam monasterio monachorum matutinum cantantium inveniunt. Cunctis igitur eum ad pœnitentiam inducentibus, nec proficere valentibus, ratione, aut exhortatione, vel precibus, custoditus est diligenter, usq; ad sextam horam. Denique, cùm eius consanguinei domum illum reducere vellent, & ad quendam fluvium, per cuius pontem transituri erant, pervenirent: viderunt navim quandam, rapido cursu ascendentem, à nullo, ut videbatur, conductam: sed ab usurario plena demonibus visâ est, qui, ut ait, idè venient, ut eum ad aterna supplicia asportarent. Quo dicto, statim violenter de manibus eorum, a demonibus rapitur, & in navim projicitur, & cursu rapido retracta, subito disparuit, cum demonibus, & prædâ, præfata navis. Si, ne dæmonibus quidem & navì Charontis sibi paratâ alpectis, iste ad pœnitentiam confugit, facile intelligi potest, quanta difficultate, avari ab hominibus ad confitendum, & restituendum adducantur: apud quos plus ponderis habet aurum, quàm cœlum. Qua de re tertium hoc exemplum è Luca Pinello libet apponere, de homine admodum pecunioso. Huic ægrotanti, cùm à medicis mors in propinquo esse denunciaretur, ingens cura cum metu iniecta est. Agglutinator enim divitijs animus, totq; temporalibus bonis profundissimè immerfus, inusitata anxietate, perspicuè ostendit, verè dictum illud: *O mors, quâ amara est memoria tua homini pacem habenti in substantijs suis!* Accepro enim nuncio mortis, dici non potest, qua deferendarum opum

S. Bernardin.
Senens. serm.
43. art. 3. c. 3.

Luc. Pinellus
lib. 1. c. 5. de
altera vita.

Eccli. 41. 4.

solitudine, quanto animi cruciatu, quot suspirijs ex imo pectore ductis, sese in lecto huc versarit & illuc, identidem etiam, iracundi leonis in morem, irrugiens. Hoc tam triste spectaculum præsens intuitus noti nominis scriptor Robertus de Licio, ex Christiani hominis officio eiulantem iussit lamenta omittere, atque deposita nummorum omni cura, sicut antehac corporis commoditatibus prospexit, ita nunc etiam animæ suæ salutis providere. Orandi nunc tempus esse & futurum iudicem Deum conciliandi, non cogitandi de pecunijs, mox necessariò deferendis. Surdo citiùs salutaria persuaseris, quàm avaro. Quasi nihil audijset iste miser, ita bene adhortanti respondit nihil. Secum autem ipse, in hunc modum, clara voce, est locutus: *Heu quanto labore, quot curis, quàm magna industria diuitias istas mihi coaceruavi, & nunc ad alienas deueniunt manus? Ego sudavi? ego adeptus sum? ego genium meum defraudavi? & nunc alij prodigè fruuntur, qui mihi gratias non agent, immo insultabunt? Hei me miserum! hei infelicem!* Sic querelas iterantem Robertus de Licio, robustioribus verbis commonendū ratus, etiam atque etiam rogauit, ut hæc vana mitteret; pecuniam non pluris, quàm animam faceret, exclusaque omni de rebus caducis cura, de futuris, deque æternis rebus cogitaret: cœlum auro præferret; & vel inuito animo deferenda, sponte defereret, ne & cœlestem thesaurum amitteret, & ad æternam, in inferno, omnium optabilium rerum egestatem cœcus properaret. *O quàm difficile est, confidentes in pecunijs in regnum Dei introire!* Instabat mors, imminabat iudicium terribile Dei. Supplicij sempiterni præsentissimum erat periculum, non deerat, qui hæc auribus eius ingereret. nihil omnia fiebant. auro excæcatus nihil aliud aspicere, auro exfurdata aures nihil aliud audire; auro plenus & ebrius, nihil aliud loqui volebat. Itaque, exclusis alijs omnibus cogitationibus, perpetim inter acerbissimæ suspiria, clamitabat. *O thesauros meos! ô pecunias meas! ô bona mea! ô diuitias meas! Cuinam vos relinquam? quis vos acquireret? quis possidebit?* Hæ voces vltimæ illius fuerunt; ut, sicut alij, qui *ducunt in bonis dies suos, in puncto, à gaudijs, ad inferna descendunt*; ipse Acherontis supplicia, ab huius vitæ eiulatu inchoaret. Possem & quartam adijcere historiam, quàm anno præcedente 1644. primùm in Venetijs, primario viro, ac admodum seni consigisse, mihi ex aula

Oenipon-

Marc. 10. 24.

Iob. 21. 13.

Oenipontana scriptum est, additumque *haberi illam ab auctore fide dignissimo, & aliorum relatione, inibi iam plus confirmatam & certissime creditam.* Sed malo illam audire ab alijs, quam alijs narrare, nondum satis enodatè recensitam; quamvis luculentè ostendat, quo exitu Confessio differatur, vel profanetur.

Publiana sententia est: *Avarus, nisi cum moritur, nil rectè facit.* Cuius dicti sensus est, eum, qui sese pecuniæ studio addixit, nulli commodum esse, dum vivit; solam illius mortem hæredi voluptatem & emolumentum adferre. Sed horum avarorum mors emolumentum etiam non hæredibus affert. Ex eorum enim poena satis manifestum est, quàm seuerè Deus puniat sacrilegos eiuscemodi confitentes, & quò vsura hominem pertrahat. Quanquam facilè prospicio, quid mihi plerique sint obiecturi: nempe Hæc nihil ad se pertinere; paucos nunc, Pamphili furtum imitari, paucos cum Alexandro Asiam metere, paucos tegere culmos cum Antigono; paucos vsurarios reperiri; ad illos eundum: illis hæc talia occinenda esse. Quibus respondeo. 1. Cum Horatio lib. 1. ep. 1. *Multis occulto crescit res fœnore,* quia constat, varia esse genera vsurarum; alia enim *formalis & aperta,* alia *virtualis* siue *palliata* est; itemque, alia *realis,* alia *mentalis.* Quæ si diligenter perpenderentur, multos offenderent, esse hîc inquinatos. Quoties enim fiunt pacta obligantia ex iustitia, ad dandum aliquid pecunia æstimabile, ultra fortem ex vi mutui? quoties pactum initur, vt mutuarius teneatur facere aliquem contractum, cum mutuante; vel præstare munus à lingua, ab obsequio, à manu; vel facere aliquid turpe, pretio æstimabile; vel dare officium, priuilegium, exemptionem ab aliquo onere, vel vt dimidium recipiat in mercibus, vel vt tempore messis reddat triticum pretio currente &c. Nonne hæc sunt vsuraria? Sunt. Sed excusatur vsurarius, vt

Nimirum insanus paucis videatur, eò quòd

Maxima pars hominum morbo iactatur eodem.

Horat. lib. 2.
Satyr. 2.

2. Multi filij sunt ab vsura alieni, sed vsurarios parentes habuerunt. Hæres verò tenetur ad vsuras defuncti, si relicta hæredi satis sint ad soluenda debita, & ad portionem hæredibus iure debitam; si verò hæres succedat etiam in crimine vsurarij, tenetur in solidum, ex persona etiam propria, tanquam cooperator vsurarum, quæ ab